

PROJEKT RIADENIA A ROZVOJA SLOVENSKEJ FILHARMÓNIE

Mgr. art. Stanislav Šurin

Slovenská filharmónia (ďalej len „SF“) je vďaka doterajšiemu vedeniu stabilizovaná, funkčná a úspešná kultúrna inštitúcia. Budova SF prešla dôkladnou rekonštrukciou. V roku 2012 bol postavený nový koncertný organ. Podľa môjho názoru nie sú nutné radikálne zmeny v riadení. Dôležité je pokračovať v nastúpenom trende a neustále pracovať na budovaní značky *Slovenská filharmónia* ako doma, tak aj v zahraničí. Do toho spadá aj sféra prezentácie a koncertných možností hudobných telies SF predovšetkým v zahraničí.

Slovenská filharmónia (orchester)

pracuje v súčasnosti s úspechmi pod vedením skúseného šéfdirigenta. Tento stav považujem za vyhovujúci.

Slovenský filharmonický zbor (ďalej len „SFZ“)

Nie je samozrejmosťou, že koncertné domy bežne disponujú ansámblom, ako je SFZ. Je to na európskej hudobnej scéne jedinečné teleso. Zbor je mimoriadne citlivé teleso a preto je veľmi dôležité, aby ho viedol zbormajster, ktorý rozumie ľudskému hlasu a jeho hraniciam. Na Slovensku aj v zahraničí je mnoho talentovaných zbormajstrov. Mali by dostať šancu uchádzať sa o najdôležitejšiu zbormajsterskú stoličku v SR. V prípade môjho zvolenia by SF vyhlásila konkurz na nového zbormajstra SFZ.

Slovenský komorný orchester

Teleso potrebuje nový reštart a dynamické umelecké vedenie. Terajšieho umeleckého šéfa si ľudsky aj umelecky veľmi vážim, ale aj túto pozíciu by som riešil vypísaním konkurzu.

Dramaturgia

- náročnejšie projekty s odborným komentárom (napr. L. Hurník);
- v obdobiach, ktoré rezonujú v celej spoločnosti, ako je Advent, Vianoce, Veľká noc, by výber skladieb zodpovedal konkrétnemu obdobiu;
- Slovenská filharmónia vznikla aj na základoch Cirkevno-hudobného spolku pri Dóme sv. Martina. Podporil by som obnovu svätoceciliánskej tradície s uvádzaním tomuto sviatku hudobníkov zodpovedajúcej literatúry;
- aspoň raz do roka uviesť niektorý z koncertov pre organ a orchester.

Brand/značka SF

Ako jednu z prvých vecí v prípade zvolenia do funkcie generálneho riaditeľa SF by som nechal urobiť prieskum poznateľnosti SF na Slovensku. Následne by som pozval na spoluprácu brandingového špecialistu, ktorý by vypracoval systém prezentácie SF.

V budovaní poznateľnosti by mali byť nápomocné štátne médiá RTVS, hlavne televízia. Žiaľ, skôr to vyzerá, že o štátne kultúrne inštitúcie a kultúru vôbec, je v televíznom vysielaní pramály záujem. Toto by som sa pokúsil zmeniť. Minimálne by som chcel dosiahnuť priamy prenos záverečného koncertu BHS.

Poznateľnosť SF závisí aj od toho, koľko obyvateľov navštevuje pravidelne koncerty a má k hudbe pozitívny vzťah. Zlepšeniu v tejto oblasti účinne pomáhajú koncerty pre deti a mládež a rodinné koncerty. Sme však v situácii, keď potrebujeme získavať nových návštevníkov čo najskôr. Preto by som v dramaturgii presadzoval aj komentované koncerty (2–4 krát ročne) pre dospelých. Na túto aktivitu, pre zatraktívnenie orchestrálnych a vokálno-inštrumentálnych koncertov pre menej skúsených poslucháčov, by som nadviazal spoluprácu s českým skladateľom a dirigentom Lukášom Hurníkom, ktorý má s takýmto projektom 15-ročné skúsenosti. Som s ním v kontakte a prejavil záujem o spoluprácu so mnou. Aj tu by mohlo výrazne pomôcť prenášanie takýchto koncertov, alebo aspoň ich záznamov v televízii a rozhlase.

Manažment

Je potrebné, aby táto zložka SF bola aktívna v získavaní kontaktov v zahraničí, ako aj v udržiavaní a rozvíjaní doterajších kontaktov. Preto je potrebné, aby manažéri hudobných telies mali výborné komunikačné schopnosti a na vysokej úrovni ovládali angličtinu a ešte aspoň jeden svetový jazyk.

Na domácej scéne by mali mať prehľad o festivaloch a podujatiach doma aj v zahraničí. Mali by poznať aktérov v oblasti hudobného umenia na Slovensku a spolupracovať s nimi. V tejto oblasti vidím dôležitú úlohu aj pre generálneho riaditeľa SF, ktorý by mal byť významným aktérom kultúrnej diplomacie. Osobné kontakty a osobné jednanie so strategickými partnermi by boli podporou manažmentu a zvýšili by možnosti uplatnenia hudobných telies v zahraničí. S ohľadom na uvedené by som presadzoval úzku spoluprácu s Ministerstvom zahraničných vecí SR. Osobne som sa o tejto problematike rozprával s riaditeľkou sekcie ministra p. Denisou Frelichovou, s ktorou som spolupracoval, keď bola veľvyslankyňou v Nórsku. Pani Frelichová má v gescii aj odbor kultúrnej diplomacie. Zhodli sme sa na tom, že je nutná aktívna spolupráca (nielen) SF s oddelením kultúrnej diplomacie MZV. Počas mojej vyše 20-ročnej koncertnej činnosti som mal možnosť spolupracovať s viacerými slovenskými kultúrnymi inštitútmi, ako aj s niekoľkými diplomatmi, ktorým záležalo na prezentácii slovenskej kultúry v zahraničí. Takíto diplomati, ako napríklad páni Stanislav Vallo a Igor Otčenáš, boli však skôr výnimkou. V súčasnosti však je k užšej spolupráci naklonené aj vedenie MZV. Táto spolupráca by spočívala v:

- aktívnom kontakte manažmentu a tlačového odboru SF s našimi kultúrnymi inštitútmi alebo veľvyslanectvami (ak v danej krajine ~~SKI~~ slovenský kultúrny inštitút nie je);
- monitorovaní možností a ponúk v danej krajine našimi kultúrnymi diplomatmi, ktoré by sprostredkovali SF;
- diplomatickej pomoci v prípade záujmu SF a reálnej možnosti umeleckého vystúpenia niektorého telesa alebo telies v danej krajine.

Edukatívna činnosť

SF má vynikajúci systém koncertov pre deti a mládež. Napriek tomu by som navrhol rozšíriť ho o tieto aktivity. Zriadil by som jedno hudobno-pedagogické zamestnanecké miesto, ktoré by zastrešovalo kontakty so školami; zamestnanec by pripravoval podklady pre pedagógov,

stretával sa s nimi a rozvíjal sústavnú spoluprácu a interakciu. Vhodný kandidát, ktorý by mal o túto činnosť záujem, je hudobný skladateľ a pedagóg Tomáš Boroš. Jeho činnosť by spočívala v tom, že by s hlavným dramaturgom pripravil program a podklady vo forme brožúry ku každej sezóne a následne by sa stretával s pedagógmi hudobných predmetov a predstavil by im tieto materiály. Pedagógovia by prostredníctvom týchto informácií pripravili žiakov na živé koncertné vystúpenia v SF.

Vydavateľská činnosť

Vo vydavateľskej činnosti SF by som presadil vydávanie malých knižných publikácií vreckového formátu (ako je napr. nemecké Rowolth Taschenbucg Verlag). Každá takáto publikácia by ľahšou formou čitateľom priblížila niektorú z významných osobností SF, ako boli napr. dirigentské osobnosti Václav Talich, Ľudovít Rajter, či muzikológ a riaditeľ Ladislav Mokrý. Táto edícia by bola podpornou súčasťou plánu poznateľnosti značky SF.

Budova

V súvislosti s vydavateľskou činnosťou by som skúsil presadiť prenajatie časti budovy za účelom vytvorenia FAN-SHOPU, kde by boli produkty, ktoré by marketingovým spôsobom ponúkali návštevníkom mesta a turistom pamiatkové predmety, publikácie, CD atď.

SF je príspevková organizácia a prostriedky získava aj z prenájmu priestorov. Nepoznám bližšie podmienky a dôvody, prečo sa priamo pod koncertnou sieňou nachádza v budove SF piváreň. Bližšia by mi bola myšlienka dobrej reštaurácie, z ktorej dýcha atmosféra umenia a reprezentuje genia loci tejto inštitúcie.

Dom umenia v Piešťanoch

Stálo by minimálne za diskusiu, či tento objekt, ktorý kedysi patril pod SF, by sa opäť nemal stať jej súčasťou. Ak hovoríme o zvyšovaní povedomia o slovenskej hudobnej kultúre v domácom kontexte, potom by prijatie tohto vysunutého pracoviska naspäť do SF mohlo byť nápomocné a pre Trnavský región inšpirujúce. Zvýšilo by to jeho kultúrny kredit. Terajšie vedenie Domu umenia je tejto myšlienke naklonené.

Organ

Tejto téme sa budem podrobnejšie venovať nielen preto, že sám som organistom, ale preto, že organová kultúra nie je takým centrom záujmu našej spoločnosti, vrátane kultúrnych, aký by si vzhľadom k svojmu významu zaslúžila. Organ typický a jedinečný kultúrny fenomén západnej civilizácie. Vzťah ku kráľovskému nástroju je podľa mňa aj barometrom našej príslušnosti k tomuto civilizačnému okruhu.

Koncertná sieň Slovenskej filharmónia dostala ako prvá na Slovensku skutočne koncertný nástroj v roku 1956. V roku 2012 bol v rámci rekonštrukcie objektu SF vyrobený a osadený nový organ od rakúskej firmy Rieger. Jeho cena bola 1,5 milióna eur.

Veľakrát sa u nás stretávam s názorom, že keď ide o drahú vec, mala by sa šetriť a čo najmenej používať. Som toho názoru, že by to malo byť práve naopak. Takáto vec by sa mala, samozrejme s odbornou starostlivosťou, používať čo najviac. A organu v SF by práve toto najviac pomohlo. Ako generálny riaditeľ SF by som umožnil študentom VŠMU a vyšších ročníkov konzervatórií cvičiť na organe v SF. Dokonca aj v nočných hodinách, po koncertoch. Náklady by neboli vysoké, zisky áno. Študenti by prospievali a organ tiež. Keby sa na organe priebežne hralo, nestávalo by sa to, čo sa v SF pred organovým koncertom spravidla stáva, a síce, že sú rozladené jazykové registre a niektoré časti organa sú nefunkčné, tóny, ktoré nemajú znieť, znejú.

Organová kultúra na Slovensku bola vo svojom pôvodnom prostredí – vo väčšine kostolov – zdegradovaná na utilitárne používanie bez akýchkoľvek umeleckých ambícií. Až na pár výnimiek neexistujú profesionálne pozície chrámových organistov. Vytvorenie miesta organistu SF a jeho obsadenie medzinárodným konkurzom by bolo dobrým znakom pre organovú kultúru na Slovensku, ako aj výborným signálom pre Európu. Slováci vyhlásili konkurz na organistu prvej koncertnej siene!

Úloha organistu SF

- hra organového partu v orchestri; hra sólových organových partov;
- udržiavanie organa v dobrom stave (ladenie jazykov, prípadné malé technické chyby), v prípade väčších závad informovanie organára;
- organizovanie cvičenie študentov na nástroji, sám by na ňom pravidelne cvičil a hral;
- v spolupráci s hráčmi orchestra, ktorí majú sólistické ambície, by pripravoval cyklus komorných organových koncertov;

- bol by zapojený do organizovania organového cyklu, ktorý by mohol byť na koncerty početnejší;
- bol by zapojený do pedagogického procesu, kde by v spolupráci s pedagógom SF pripravoval výchovné koncerty s cieľom predstaviť organ a organovú hudbu;
- mal by na starosti organové koncerty pre deti a mládež (predstavil by fenomén organovej improvizácie);
- prípadná prezentácia organa v rámci turistických prehliadok budovy.

Trval by som na väčšom využití organa ako sólového nástroja v dramaturgii SF (koncerty pre organ a orchester).

Pod mojím vedením by SF organizovala každé tri roky medzinárodnú organovú súťaž a konferencie zamerané na problematiku hudobnej a organovej kultúry v modernej spoločnosti. SF by bola centrom dialógu a na riešenie problémov vzťahu modernej spoločnosti ku klasickej hudbe.

Deň otvorených dverí

Ak by som sa stal generálnym riaditeľom, vyslal by som laickej aj odbornej verejnosti ústretový signál, ktorý by vyjadril väčšiu otvorenosť SF – deň otvorených dverí SF – otvorené by boli všetky priestory, vrátane kancelárie generálneho riaditeľa, povolený by bol napríklad aj vstup (s odborným dozorom) do organa.

Na záver by som chcel uviesť, že mojimi prvoradými cieľmi by bolo dosiahnuť častejšie uvádzanie výnimočných diel slovenskej hudby v podaní telies SF na renomovaných svetových pódioch. Bola by to diplomatická výzva – obstať v konkurencii veľkých európskych národov. Budovu SF by som rád ponúkol aj ako medzinárodné fórum pre konferencie o riešení problematiky vzťahu dnešnej spoločnosti k hudobnému interpretačnému umeniu. A asi najvyššou métou mojich cieľov by bola výzva, aby sa Slovenská filharmónia stala súčasťou života čo najviac obyvateľov Slovenska.

V Trnave, 15. 10. 2021